Siiraa-Lakk.13.1

Description

Daâ€™waa (Waamicha) Dhoksaa (Ad-Daâ€™watu Sirriyatu)
Nabiyyiin (SAW) amma Rabbii rahmata godhaa fi Arjaa taâ€™eef nabiyyii taâ€™uu isaa mirkaneefatanii jiru. Suuratu Al-Alaqaan nabiyyi taâ€™an. Yommuu Malaykaan Jibriil (aleyh salaam) siâ€™a lammataatif dhufu Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aalaa aayaata tannin irratti buuse:

لْمُدَّثِّرُ ١ قُمْ فَأَنذِرْ ٢ وَرَبَّكَ فَكَبِّرْ ٣ وَثِيَابَكَ فَطَهِّرْ ٤ وَٱلرُّجْزَ فَٱهْجُرْ ٥

â€œYaa Kan [uffataan] of haguuge! Kaâ€™ii akeekachiisi. Gooftaa keetis ol-guddisi. Uffata keetis qulqulleessi. Sanama irraas fagaadhu â€• Suuratu Al-Muddassir 74:1-5

Aayaanni tunniin hirribnii fi boqonnaan yeroo darbee akka dhumatee fi fuundura isaatti hojiin guddaan dammaqiinsa, qophii, obsaa fi ciminna gaafatu akka isa eeggatu nabiyyitti beeksiifti. Kanaafu, ergaa haa baadhatu, gara namootaa ittiin haa qajeelu. Wahyiin haa booharu.

Aayaanni tunnin aayata jalqaba Nabiyyiin waamicha Islaamaa namootatti akka geessu fi itti gaafatamumma baadhatu tan ajajjuudha. Akkasumas, gufuwwan isa qunnamaniif danta osoo hin kenniin itti gaafatamummaa itti kenname bahuun gara fuunduraatti akka deemuuf ijjannoo Nabiyyii (SAW) kan jabeessituudha. Dhugumatti, keeyyanni (aayan) jalqabaa xiyyefannoo isaa tan kakaastudha: **â€œ Yaa Kan [uffataan] of haguuge !**â€• Kuni yeroo guyyoota boqonnaa fi toltuutiif nagaha itti dhaamaniidha.

â€œWanta buâ€™insa aayaa tana duuba jiru qoâ€™achuun nabiyyiidhaan â€œYaa ayyuha-rRasuulu (Yaa Ergamticha) ykn Yaa ayyuhan-Nabiyyu (Yaa nabiyyicha)â€• jechuu irra maaliif â€• **Yaa Kan [uffataan] of haguuge** â€• akka jedhamee dubbifamee sirnaan akka hubatan nama taasisa. Yommuu Nabiyyiin (SAW) Malaykaa Jibriil samii fi dachii jidduutti argu rifatee gara manaa deebiâ€™uun â€œUffata natti maraa, uffata nati haguuga.â€• namootaan jedhe. Kanaafu, Rabbiinis yaa ayyuhal-muddassir (**Yaa Kan [uffataan] of haguuge**) jechuun isa waame. Dubbii kanarraa hiikni hatamtamaan dhufu kana taâ€™a: Yaa gabricha kabajamaa kiyya, akkanatti of martee maaliif ciistaa? Baâ€™aan ergama guddaa sirra kaaâ€™amee jira. Ergama kana bakkaan gahuuf ijjannoo fi murannoon olkaâ€™u qabda.â€•*

Kanaafu, namoota naannawa kee gaflaaa fi of daguu keessa jiran â€œ**Kaâ€™ii akeekachiisiâ€•** jechuun ijjannoo isaa jabeesse. Nabiyyiin (SAW) aayah Qurâ€™aana biraa keessatti gammachiisaa fi akeekachiisa akka taâ€™e Rabbiin (subhaanahu) isa ibsa. Garuu asitti akka akeekachiisu ajajame. Kuni kan agarsiisu, ergaa isaa mormiin cimaan akka qunnamu kanaafu, obsi fi qabsoon isarraa akka barbaadamu Nabiyyitti beeksisa.

Ammas, ijjannoo fi humna nabiyyii (SAW) jabeessuf itti aanse ni jedhe, â€œ**Gooftaa keetis ol-guddisi.â€•** Kana jechuun dhimma uumamtootaa irraa homaayyu ol hin guddisin, isaan irraa homtu sirratti guddaa hin taâ€™in. Hojii isaanii irraa homaa hin sodaatin. Isaan keessaa eenyullee hin sodaatin. Gooftaa kee malee eenyullee ol hin guddisin. Gooftaan kee osoo ati dugda abbeetii fi garaa haadha keeti keessa jirtu kan si eege fi fadlii Isaatiin kan si guddiseedha. Amaanaa hundarra guddaa kan taâ€™e ergaa Isaa akka baadhattuuf uumamaa fi amala kee tolchee hanga namootaaf nabiyyii fi ergamaa godhee si baasutti tolaa fi arjummaa Isaatiin kan si tiiksedha. Kanaafu, Gooftaa kee ol-guddisi. Guddinni fi kabajni hundi haqa Rabbii oltaâ€™aati. Eenyullee haqa kana keessatti Isa waliin hin hirmaatu. Garmalee ol-guddifamuu fi garmalee kabajamuu kan qabu Rabbii tokkicha. Sababni isaas, Rabbiin Gooftaa guddaa waan hundaa caaludha, sifaataa (amaloota) gugguutun kan ibsamuudha.

â€œQabxiin ijoon asirraa hubatamu qabu biraa ni jira. Akkuma duuba (background) buâ€™iinsa aayah tanaa ilaalle, Nabiyyiin (SAW) yeroo jalqabaatiif olkaâ€™uun akka akeekachiisu ajajame. Akkuma beekkamu magaalaan ergama kana akka galmaan gahuu itti ajajamee handhuura sanamni itti gabbaramuudha. Namoonni achi keessa jiraatan akkuma Araboota biroo sanama kan gabbaran qofa osoo hin taâ€™in magaalli Makkaa akka iddoo qulqulluutti waan ilaallamtuuf Araboonni sanamaa gabbaran gara hundaan itti deemu. Namni tokkichi bakka akkanaati kaâ€™uun fuula sanama gabbartoota fuundura dhaabbachuun Tokkichummaa Rabbii lallabuun balaa (riski) guddaa kan qabuudha. Kanaafi, olkaâ€™uu fi akeekachiisu booda guddinna Gooftaa keeti labsuun hiika kanas qaba: *Humnoota rifachiisaa fi sodaachiisaa isaanii hojii kee kan gufachiisan gootee hin ilaalin. Ergaa kee dabarsuu irraa warroota si ittisanii fi duubatti si harkisan hundarra Gooftaan kee guddaa akka taâ€™e ifaan ifatti labsi.* Humni, dandeetti fi jabeenyi Isaa humna, dandeetti fi jabeenya isaanii caala. Dhugumatti, kuni nama ergaa Rabbiin irraa dhufe galmaan gahuuf carraaquuf jabeenya guddaadha. Namni Guddinnaa fi Jabeenya Rabbii oltaâ€™aa qalbii isaa keessaa qabu Rabbiif jedhee addunyaa guutuun wal-qunnamuu fi loluu hin sodaatu.â€•*

â€œUffata keetis qulqulleessi.â€• Akka waan nabiyyiin (SAW) akkana jedhameeti: ati qulqullinna keetirra jirta. Guutummaan namummaa keeti keessatti amaloota gaarii Rabbiin irratti si uumee fi nabiyummaa Inni si kenneen uumama keetiin kan qulqullofteedha. Garuu ammaan booda daran caalatti nafsee tee qulqulleessu fi amala kee tolchuu dabali. Ati harâ€™a irraa eegalee namootaa fi jinniif ergamaa Rabbii taâ€™uun ergamte. Ergaa Islaamaa haala guutuu taâ€™een geessuuf amaloonni guutuu taâ€™an kanneen akka obsa, dhiifama gochuu, tola ooluu fi ciminnaan hojjachuu jiraachu qabu. Rakkinni sirra gahuu kaayyoo keetirraa duubatti si hin butin.

â€œ**Sanama irraas fagaadhu.â€•** Akka waan Nabiyyiin (SAW) akkana jedhameeti: duraan uumamaa fi qulqullinna Rabbiin irratti si uumeen sanama gabbaruu irraa fagaattee jirta. Ammas akkasuma irraa fagaachu itti fufi, garuu yommuu akkas gootu niyyaa kee Rabbiif godhi.

Jalqabamuu Daâ€™waa iccitii

Suuratu Muddassir erga buute booda nabiyyiin (SAW) gara Rabbii fi Islaamatti namoota dhoksaan waamuuf ni kaâ€™e. Maatii isaa, hiriyyoota fi namoota isatti dhiyoo taâ€™an irraa jalqabe.

1-Khadiijaan (radiyallahu anhaa) Islaamawu
Dubartoota irraa namni jalqaba amane, inumaa namoota hundaa dursee jalqaba nabiyyitti kan amane Khadiijaadha. Afaan Nabiyyii kabajamaati wahyii dhagahuun nama jalqabaa turte. Akkasumas, Qurâ€™aana qaraâ€™uu fi salaata Rasuula (SAW) irraa barachuun namni jalqabaa ishiidha.

Tawhiida erga mirkaneessanii booda wanti jalqabaa Rabbiin oltaâ€™aan dirqama godhee salaata sirnaan salaatudha. Yommuu salaanni dirqama godhamuu Nabiyyiin (SAW) Khadiija waaâ€™ee wuduâ€™a fi salaataa barsiisu ilaalchise gabaasni dhufanii jiru. Osoo Nabiyyiin (SAW) Makkaan keessa jiranu Jibriil (aleyh salaam) akkaataa wuduâ€™aa fi salaataa barsiisuuf itti dhufee. Osoo Nabiyyiin(SAW) ilaalanu Jibriil ni wuduâ€™ate. Ergasii akkuma Jibriil wuduâ€™atetti Nabiyyiinis ni wuduâ€™atan. San booda Jibriil dhaabbate salaate, Nabiyyinis isa waliin salaatan. Ergasii Jibril ni deeme. Nabiyyiinis (SAW) akkaata salaataaf itti of qulqulleessan argisiisuuf gara Khadiija dhufuun akkuma Jibril wuduâ€™atetti ni wuduâ€™atan. Ishiinis akkuma Nabiyyiin(SAW) wuduâ€™atanitti wuduâ€™atte. Ergasii Nabiyyiin (SAW) ishiif imaamu taâ€™uun ni salaate.

2-Aliyy ibn Abi Xaalib Islaamawu
Aliyy ilma abbeeraa Nabiyyiiti. Khadiijaan erga amantee booda Aliyy Islaama keessa ni seene. Ijoollee keessaa nama jalqaba amaneedha. Yeroo sanitti umriin isaa waggaa kudhan ture. Rakkoo maallaqa Abu Xaalib qunnameen Nabiyyiin (SAW) ilmaan isaa keessaa tokko fudhachuun guddisuu barbaadan. Ijoollee Abu Xaalib kanniin keessaa Aliyyin fudhachuun mana ofii keessatti guddisan. Aliyyis yommuu nabiyyiin ergaman amanuun nama lammata taâ€™e. Nabiyyii fi Khadiija booda namni sadaffaan salaata salaate isa ture.

Akka warri beekumsaa gariin jedhaniitti: Yommuu waqtiin salaataa gahuu Nabiyyiin (SAW) gara sulula Makkaatti baha. Aliyyis abbaa, abbeerotaa fi namoota biroo irraa dhokachuun nabiyyii waliin bahuun salaata achitti salaataa turan. Yommuu galgalaaâ€™u ni deebiâ€™u.

3-Zayd ibn Haarisa Islaamawu
Zayd ibn Haarisa hibbun Nabiyyi (jaallatamaa Nabiyyii) jedhamuun yommuu beekkamu gabroota bilisa bahan keessaa nama jalqaba amaneedha. Zayd (radiyallahu anhu) jalqaba irratti nama bilisaa maatii bilisaa irraa tureedha. Garuu yeroo lolaa ijoollummaan boojiâ€™amuun akka gabraatti Makkaan keessatti gurgurame. Dhumarratti mana Nabiyyi (SAW) keessa gabra taâ€™uun qubate. Warri isaa Nabiyyii (SAW) irraa isa bituuf yommuu Makkaan dhufan, inni abbaa isaa dhiisee Nabiyyi filate. Nabiyyinis dhimmicha Zaydiif ni dhiisan. Zaaydis Nabiyyiin ni jedhe: Ani gonkumaa si dhiisee nama biraa hin filadhu. Ati anaaf akka abbaa fi abbeeraati.â€• Abbaa fi abbeeraan isaas isaan ni jedhan: Ee badii kee! Bilisummaa caalaa gabrummaa filattaa? Abbaa, abbeeraa fi maatii kee caalaa nama biraa filattaa?â€• Innis ni jedhe, â€œEeyyen. Nama kanarraa waa argee jira. Isa caalaa gonkumaa eenyullee hin filadhu.â€• Ergasii Nabiiyyin (SAW) Zaaydin bilisa baasun akka guddifachaa godhatan. Eeti, kuni Islaaman dura wanta taâ€™eedha. Nabiyummaan dura Zayd ibn Muhammad jechuun waamama ture. Garuu Islaamni dhufuun maqaa abbaa mucaa jijjiruun nama isa guddiseetin waamu ni dhoowwe. Kanaafu, Zayd ibn Muhammad hafuun akkuma duraanii Zayd ibn Haarisa jedhame.

4-Ijoolleen dubaraa Nabiyyii (SAW) Islaamawuu
Haaluma kanaan, ijoolleen dubaraa Nabiyyii hundi isaanitu-Zaynab, Umm Kulsuum, Faaxima fi Ruqiyyah â€“ gara Islaamatti fiiganii jiru. Nabiyyiin ergamuun dura amala kabajamaa abbaa isaanii irraa

fayyadamanii jiru. Akkuma abbaa isaanii namoota qajeeloo fi gaarii hojii fokkuu hawaasni Qureesha hojjatan irraa kanneen fagaataniidha. Haala kanaan, manni Nabiyyii (SAW) maatii jalqabaa Rabbitti amane fi barsiisa Islaamatiif masakamu taâ€™e jira. Manni kuni seenaa waamicha Islaama keessatti bakka guddaa kan qabuudha. Kanaafi, Khadiijaan sahaabota Nabiyyii keessatti sadarkaa olâ€™aanaa qabdi. Mana barakaa sanitti:
-Goda Hiraa booda Qurâ€™aanni yeroo jalqabatiif ni qaraâ€™amee
-Muâ€™mintota (Warroota amanan) gara Islaamatti dursan kan of keessatti hammateedha.
â€“ Mana jalqabaa salaanni keessatti salaatameedha.
-Mana jalqabaa Nabiyyii gargaaruuf waadaa itt galanii fi isaan keessaa eenyullee waadaa kan hin diignedha.

Manni kuni mana Muslimootaatiif, dubartoota isaaniitii fi dhiirota hundaaf fakkeenya gaarii kan taâ€™uudha. Haati manaa achi keessa jirtu qulqulluu, muâ€™mina, amanamtuu fi dhugaa tan dubbattuudha. Ilmi abbeeraa guddifamuus ajajaaf kan awwaatu fi deeggaruudha. Mucaan guddifachaas nama amane fi gargaaraadha. Ijoolleen dubaras dhugaa dubbattoota, muâ€™mintootaa fi ajajaaf kan bulaniidha.

Akka kanatti manni Nabiyyii (SAW) bakka jalqabaa qabate. Fakkeenya akka nuuf taâ€™uu fi qajeelfama isaatirra akka deemnu dirqamni itti nu waama. Islaamni hawaasaa fi dhuunfaa irratti xiyyeeffannoo guddaa itti kenna. Namoonni dhuunfaa karaa maatiitiin gara hawaasaa seenu. Akkaataa maatii irratti hundaaâ€™e namni dhuunfaa amalaa fi naamusa isa gabbifata. Kanaafu, maatiin hawaasaa fi dhuunfaa jidduu akka jiddu-galaatti gargaara. Yoo jiddu-galaan gaarii fi sirrii taâ€™ee, hawaasni fi dhuunfaanis ni jabaata. Maatiin hundi hundeefama hawaasa Islaamummaa keessatti hariiroo cimaa qabaachu qaba. Marsaa jalqabaa ergama Nabiyyii irratti gatii maatiif kennamee arguu dandeenya. Hunda dursee namni jalqaba Islaama keessa seene haadha manaa isaa Khadiijaadha. Kunis shoora dubartoonni Islaama keessatti qaban agarsiisa. Ergasii Aliyy umrii ijoollummaatti Islaama fudhate, kunis gatii daâ€™waa ijoolleef gochuu agarsiisudha.

Yeroo jalqabaatiif gosoota namootaa nabiyyiin (SAW) gara Islaamatti waame irratti xinxalluun baayâ€™ee barbaachiisadha. Khadiijaan dubartii dha, Zayd ibn Haaris gabra bilisoome, Aliyy-ijoollee ture. Kuni ergaan Islaamaa namoota hundaatti kan fuullefatu taâ€™uu ifaan ifatti agarsiisa. Ijoollee fi jaarsaaf, dhiiraa fi dubartootaaf, bulchaa fi gabrichaaf kan taâ€™uudha. Hawaasa Muslimaa fi biyya ijaaru keessaatti namoonni dhuunfaa miseensa hawaasaa taâ€™an hundi gahee taphatu qabu.

5-Islaamawu Abu Bakr Siddiiq
In sha Allaah kutaa itti aanu keessatti ni ilaallaâ€¦

Kitaabban wabii
As-Siiratu Nabawiyyatiâ€“fuula 84-88, Alii Muhammad Sallaabi, Noble Life of The Prophet [English] 1/153-158
*https://quran.com/74-ABUL ALA MAUDUDI(WITH TAFSIR)

Date Created
September 11, 2019
Author
admin